

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

תרגום ופרשנות מאת הרב ד"ר יוסף קאסין
לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482
ניתן לקבל את העלון במייל etayba1@gmail.com

הנושא: ברית מילה

טבלתי... רבי יוסי אומר אין מטבילין". וברש"י ד"ה ר' יוסי כתב: "שמה ערבי מהול הוא ולא היתה מילה לשמה וצריך להטיף ממנו דם ברית". ומבואר כי צריכה המילה להיות לשמה. ואילו בעבודה זרה (כז.) סבירא ליה לרבי יוסי דלא בעינן מילה לשמה, וא"כ מה איכפת לן שנימול בהיותו גוי ושלא לשמה הרי לרבי יוסי כשר אף שלא לשמה. וסיים, כי לית נגר בר נגר למיפקיה.

אולם בשו"ת חת"ס (יר"ד סימן א') כתב דאפילו ריח קושיא ליתא, דפשיטא דבגר בעינן מילה כדי להיכנס לדת ישראל דאל"כ במה יכנס תחת כנפי השכינה, לכן צריך כוונה במילה. אבל במילת ישראל שכבר בלידתו אף שעדיין ערלתו עליו חשיב יהודי, שם כשרה מילה אע"פ שנעשית שלא לשמה. והחתם סופר חזר על דבריו גם בחלק יר"ד סוף סימן ש'.

עוד מצינו שכתב רש"י ביבמות (מו.) על מה דאיתא בגמרא שם: "גר שמל ולא טבל, רבי אליעזר אומר הרי זה גר, שכן מצינו באבותינו שמלו ולא טבלו". ופירש רש"י: "באבותינו שמלו בימי משה כשיצאו ממצרים ויצאו מכלל בני נח לקבל התורה ולקבל פני השכינה".

ומשמע, שמילתם היתה ביציאתם ממצרים ותפקיד המילה היתה להפקיע ולצאת מכלל גויות וכדי לקבל את התורה בפני השכינה במעמד הר סיני. וברור שפשט דבריו מורה שבעינן מילה לשם גירות, דהיינו להפקיע הגויות ולהחיל עליהם שם ישראל במתן תורה וכדברי החתם סופר.

"ויהי בדרך במלון, ויפגשוהו ה' ויבקש המיתו. ותקח צפרה צר ותכרת את ערלת בנה ותגע לרגליו, ותאמר, כי חתן דמים אתה לי. ויגר ממנו, אז אמרה, חתן דמים למולת".

הגמרא בנדרים (לב.) מביאה: דרש רבי יהודה בר ביזנא: בשעה שנתרשל משה רבינו מן המילה, באו אף וחימה ובלעוהו ולא שיירו ממנו אלא רגליו, מיד "ותקח צפורה צור ותכרת את ערלת בנה".

ומבאר את הדברים בספר שפתי כהן (שמות ד', כ"ה), ע"ד רמז י"ל, דכתיב המול ימול, מי שנימול ימול, ומשה נולד מהול וכו', ואפשר שהיו שנים (אף וחימה), שהאחד (אף) היה בולעו מראשו, והאחד (חימה) בא לו מצד רגליו. והיא עשתה מילה בלא פריעה, זהו ותכרות את ערלת, שכרתה את הערלה לבד, וכשבא חימה ובלעו חוץ מן המילה, הבינה שעדיין לא נשלמה ועשתה פריעה, וזהו אז אמרה "חתן דמים", קודם אמרה "חתן דמים אתה לי" בחושבה שבכריתת הערלה נשלמה, אולם כשראתה שבא שוב ובלעו אז עשתה הפריעה, ואמרה "חתן דמים למולת", שתיים מילה ופריעה.

כלומר השפתי כהן מבאר מדוע בפסוק מוזכר פעמיים מילת "חתן דמים", כי ציפורה עשתה שתי פעולות בתינוק, הפעולה הראשונה היא הברית – הסרת הערלה ללא הפריעה, ולאחר מכן כשבא שוב מלאך המשחית לפגוע בתינוק הבינה כי היא גם צריכה לעשות פריעה.

ונראה ללכת על פי דרכו ולומר ביאור חדש בהקדם, בשו"ת שאילת יעב"ץ (ח"ב סימן קס"ד) מקשה סתירה בדברי רבי יוסי, ביבמות (מו:) שנינו: "הרי גר שבא ואמר מלתי ולא

על פי זה יש לומר, כפי המתבאר מדיוקו של השפתי כהן שנזכר בפסוק פעמיים "חתן דמים", ויש לומר כי ציפורת עשתה פעמיים ברית מילה.

כי בתחילה סברה כי דין ישראל להם, וממילא לא צריך ברית מילה לשמה אלא די בהסרת הערלה. אולם לאחר הברית שראתה כי עדיין מלאך המשחית רוצה לפגוע במשה או בתינוק, הבינה כי היה חסר בכוונה לשמה, כי דין בן נח להם ורק על ידי הברית מילה נכנסים תחת כנפי השכינה, וצריך כוונה לכך, לכן חזרה שוב והטיפה דם ברית לשם מילה, ולכן נאמר פעמיים "חתן דמים".

אחת העורמות הגדולות של השלטון הקומוניסטי היה קביעה בחוק: שכל אם ותינוק יאושפזו במשך תשעה ימים בבית החולים. ובכך לא יוכלו היהודים למול את בניהם ביום השמיני.

ואכן לא היה תינוק אחד בכל רחבי ברית המועצות שנכנס בבריתו של אברהם אבינו בגיל שמונה ימים.

עשרות מליוני יולדות במשך יותר מששים ושמונה שנים – קיבלו כל כך הרבה ימי אשפוז, שעלותם הון רב. וזאת, רק כדי להתחכם נגד היהודים.

כשנולד בנו של הרב יצחק זילבר זצ"ל, הוא החליט לעשות מעשה של מסירות נפש. הוא היה מתמטיקאי דגול, והשתמש במוניטין שצבר. כדי לקבל את כתובתה של שרת הבריאות. הוא הגיע לקרמלין, כדי לפגוש אותה במשרדה. השומרים נתנו לו להיכנס לפגישה שלא הוזמנה בדרך נס.

הרב יצחק אמר לה שהוא רוצה לשחרר את רעייתו מבית החולים לשמונה ימים. שאלה אותו שרת הבריאות בפתיחה: למה זה כל כך חשוב לך??

אמר לה בביטחה: "כי אני רוצה לקיים לבני ברית מילה בעתו ובזמנו, לשמונה ימים. כמצוות התורה".

הוא לא השתגע!! אלא פשוט החליט למסור את נפשו.

והנה, למרות היותה מופתעת, התרשמה מדבריו ומאומץ רוחו. הוציאה מסמך וחתמה ואישרה לו. עם המסמך הזה רץ למנהל בית החולים ושחרר את בנו בדיוק ביום השמיני. בסודי סודות נערכה ברית המילה. היה זה התינוק הראשון והיחיד!! במשך עשרות שנים, שזכה למילה בזמנה.

אבל זה עוד לא סוף הסיפור. למחרת הגיע שוב הרב זילבר לקרמלין. השומרים הכירו אותו וידעו שיש לו אישור להכנס. אבל שרת הבריאות כמעט התעלפה כשראתה אותו. למה הגעת? שאלה בחדות. "באתי להודות לך על המעשה הטוב שעשית". אמר לה.

"האם אתה שפוי?" הזדעזעה. "איך לא תחשוש לבוא שוב למקום שבו מחפשים אחרי כל שומר מצוות? איך נכנסת שוב ללוע הארי? אם נעשה לך נס אחד, למה תחזור להסתכן?"

השיב לה בעדינות: "מוכרח הייתי להודות לך, יש לך זכות גדולה!!"

השרה פרצה בבכי: "זכות!!? על איזו זכות אתה מדבר?" ואז גילתה לו כי היא יהודיה שנשואה לגוי. רח"ל. "בטח אין לי סיכוי!" אמרה.

הבטיח לה רבי יצחק זצ"ל כי זכות זו של מעשה הברית לשמונה ימים תעמוד לה לעד!

מסופר על הגאון רבי חיים ברלין זצ"ל שבכל פעם שהיה מגיע בשיר השירים לפסוק "הנך יפה רעייתי הנך יפה עיניך יונים" היה בוכה. לתמיהת רבים סיפר: היה זה במוסקבה בעת ששימשתי בקודש בעיר זו. יהדות היתה בבחינת בל יראה ובל ימצא, ומלבד זקנים אחדים לא שמר איש תורה ומצוות בפרהסיא.

יום אחד הוזמנתי להתייצב בפני פקיד רוסי בכיר, אשר חקר אותי חקירת שתי וערב על מעשי: מי הם האנשים שנימולו על ידי ולמי אני מגיש שירותי דת. משראה שאיני פוצה פה ומסרב לספר לו דבר, קם, הילך סביב השולחן וניגש אלי. בטוח הייתי בליבי שהוא עומד להכותני או לחוקרני בגסות, אך להפתעתי התקרב אלי החוקר ואמר לי בלחישת: "רואה אנוכי שהנך איש סוד. מחר בשעה שמונה בבוקר בוא לביתי, שם יהיה בני התינוק. ודאי תדע מה לעשות עמו". נתן לי את כתובת ביתו.

ואכן למחרת בבקר הגעתי לכתובת שניתנה לי, כשבאמתחתי חבוייה סכין המילה. במקום היתה רק הסבתא של התינוק. מלתי אותו בזריזות, ונעלמתי.

בשבוע שלאחר מכן הוזמנתי שוב לחקירה. הקציין ערך חקירה צולבת למראית עין, ותוך כדי הפגישה אמר: "תודה לך, על שמלת את בני". מששמעתי את דבריו הרהבתי עוז ושאלתי: "הלא התנהגותך סותרת את היהדות, הינך לוחם בכל דבר שבקדושה, ואת בנך אתה מל?"

השיב לי הקציין: "בילדותי, אבי היה לומד תורה בבית, כדי שאני, בנו, אראה אותו עוסק בתורה ואספוג את האווירה הקדושה של לימוד התורה.

משנולד בני הרהרתי רבות אם למולו. אולם, משצפה מולי דמות אבי העוסק בתורה, החלטתי כי לא אנעל את הדלת בפניו. אמנם אחנכו כפי שיטתי, אך רוצה אני למולו, כדי שאם יחליט לחזור לדרך של סבו לא תהא דרכו חסומה בפניו, ואף שהדבר כרוך בסכנה, החלטתי להסתכן מעט כאבי המנוח".

אמר רבי חיים ברלין: "הגמרא בבבא בתרא אומרת כי היונה אינה מתרחקת מן הקן, אלא עד למקום שממנו תוכל לחזור אליו. בכל פעם ששומע אני את הפסוק 'עיניך יונים' נזכר אני בכך שכנסת ישראל נמשלה ליונה. גם אותו קציין ק.ג.ב. יש בו משהוא מעדינות אורחותיה של היונה ההומיה, ובנפשו פנימה כמה הוא אל אלוקיו, אף כי מעטה עב ומחוספס מכסה על רגשותיו ומאוייו הנסתרים. זהו יחודנו כעם, זוהי גדולתנו. בנקודת אור פנימית וחבוייה זו מסתתרת מהות הנפש היהודית, שבסופו של דבר תחזור לכור מחצבתה, גם לאחר דורות, ועל אף יסורים וגלגולים רבים".